

Statsminister Erna Solberg
Statsministerens kontor
postmottak@smk.dep.no

Oslo, 30. januar 2019

Kopi:

- Olaug Vervik Bollestad, Landbruks- og matminister, epost: postmottak@lmd.dep.no
- Ine Eriksen Søreide, Utenriksminister, epost: utenriksminister@mfa.no
- Tor Mikkel Vara, Justis- og innvandringsminister, epost: postmottak@jd.dep.no
- Advokat Trond Pedersen Biti

Re: Avvent synspunkter fra FNs menneskerettighetskomité i saken til Jovsset Ánte Sara

Statsminister Erna Solberg,

Norske myndigheter har besluttet at den samiske reineieren Jovsset Ánte Sara må slakte sin reinflokk ned til 75 rein. Ifølge Sara ville dette utgjøre for få dyr til at han vil kunne leve av reindrift i fremtiden. Han vil da miste muligheten til å videreføre sitt tradisjonelle levesett som reindriftssame, en viktig del av samenes identitet som urfolk.

Sara har prøvd sin sak i norsk rett. Han vant frem med sin argumentasjon i Tingretten og Lagmannsretten, mens [Høyesterett konkluderte i en dom av 21. desember 2017](#) med at nedslaktningen ikke krenker Saras rettigheter. Han har klaget denne avgjørelsen inn for FNs menneskerettighetskomité for å få en vurdering av om hans rettigheter i henhold til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 er krenket.

Vi vil med dette brevet oppfordre den norske regjeringen til å avvente Menneskerettighetskomitéens vurdering. Nedslaktning bør ikke skje før komitéen kommer med sin konklusjon, selv om denne ikke er rettslig bindende for Norge. Sara bør heller ikke pålegges økonomiske byrder i ventetiden, som bøter eller annet fordi han ikke har slaktet ned reinflokken sin.

Det er flere grunner til at det er viktig å avvente menneskerettighetskomitéens konklusjon.

Det vil for det første sende et signal om at Norge er lojal mot FNs menneskerettighetssystem. Norge har vært en viktig aktør i å bygge dette systemet, som blant annet består av konvensjonsorganer slik som Menneskerettighetskomitéen. Norge er

blant de statene som har ratifisert flest menneskerettighetskonvensjoner, leverer sine rapporter til konvensjonsorganene i tide og legger stor vekt på dialogen med disse.

Helsingforskomiteen var selv til stede under eksaminasjonen av Norge i FNs menneskerettighetskomité i 2018. Her brukte Norge betydelige ressurser til å forklare og forsvare sin politikk på områder som er dekket av FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. Norge har siden 1976 anerkjent individuell klagerett for brudd på denne konvensjonen.

FNs menneskerettighetssystem har idag betydelige utfordringer, både på grunn av kapasitetsproblemer og mangel på etterlevelse fra statenes side. Ett blant flere eksempler er at FNs [menneskerettighetskomité i mars 2016](#) ba Kirgisistan om å sette menneskerettighetsforkjemperen Azimjan Askarov fri, etter at han hadde vært ulovlig fengslet siden 2010. Kirgisistan har ennå ikke etterlevd dette påbudet.

Helsingforskomiteen oppfordrer derfor Regjeringen til å gi Saras klage til FNs menneskerettighetskomité oppsettende virkning, slik at gjennomføringen av vedtaket om nedslaktning stilles i bero og slik at han ikke påføres andre byrder i ventetiden. Norge vil på denne måten bidra til å opprettholde respekten for FN.

For det andre har beslutninger i Menneskerettighetskomitéen i individsaker betydelig vekt, og må i praksis sees på som «dommer» selv om de rettslig sett ikke er det.¹ Hvis Menneskerettighetskomitéen kommer til et annet resultat enn Høyesterett, vil med andre ord norske myndigheter måtte vurdere saken på nytt. Det vil da være meget uheldig hvis en allerede har effektuert nedslaktning eller gitt dagbøter.

For det tredje har Norge vært en pådriver internasjonalt for å styrke urfolks rettigheter, blant annet forut for vedtaket av [FNs erklæring om urfolks rettigheter](#) i 2007. Artikkel 8 i erklæringen pålegger statene å ha effektive ordninger for å forhindre handlinger som har som mål eller virkning å frata urfolk deres integritet som eget folk, deres kulturelle verdier eller etniske identitet, deres landområder, territorier eller ressurser. Brudd på denne bestemmelsen er bare tillatt dersom det er forankret i lov, og er et nødvendig og forholdsmessig tiltak for å nå et legitimt formål.

Erklæringens Artikkel 19 pålegger staten å konsultere og samarbeide med urfolk gjennom deres egne representative institusjoner for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før vedtakelse og gjennomføring av lover eller administrative tiltak som kan berøre dem. I denne saken har Sametinget ikke gitt sin tilslutning til tvungen nedslaktning.

¹ Geir Ulfstein, «Den rettslige betydningen av avgjørelser fra menneskerettslige konvensjonsorgan», LOV OG RETT, vol. 51, 9, 2012, s. 553-554.

På denne bakgrunnen mener Helsingforskomitéen at myndighetene bør gå varsomt frem, og basere endelig vedtak på vurderingen fra FNs menneskerettighetskomité, samtidig som en også tillegger Sametingets holdning vekt.

For det fjerde har Norge tidligere praktisert en assimilerende politikk i forhold til det samiske mindretallet. Stortinget har erkjent at det er behov for ytterligere granskning av denne politikken og hvilken virkning den har hatt og fortsatt har. En [Sannhets- og forsoningskommisjon](#) skal levere sine endelige konklusjoner i 2022.

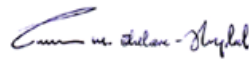
På bakgrunn av denne historien er det ekstra viktig at norske myndigheter i et sensitivt spørsmål – som berører livsgrunnlaget for samisk kultur – trår varsomt og ikke overkjører minoritetens egne vurderinger.

Også dette punktet taler for at Norge har mye å tjene på å avvente Menneskerettighetskomitéens vurderinger i saken før en effektuerer et vedtak som både vil ha store konsekvenser for Sara, men også kunne skape presedens for lignende saker.

Med vennlig hilsen,

Bjørn Engesland
generalsekretær

Gunnar M. Ekeløve-Slydal
assisterende generalsekretær